

دستوربان عشق

شعرهای این کتاب حاصل سال‌های ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۵ است و آخرین مجموعه شعر قیصر بود که برایش جایزه کتاب سال ایران را در سال ۸۶ به ارمغان آورد؛ قطار می‌رود/ تو می‌روی/ تمام ایستگاه می‌رود/ و من چقدر ساده‌ام/ که سال‌های سال/ در انتظار تو/ کنار این قطار رفته ایستاده‌ام/ و همچنان به نرده‌های ایستگاه رفته/ تکیه داده‌ام...

به قول پرستو

قیصر امین‌پور در مجموعه شعر «به قول پرستو» می‌کوشد پنجره‌ای تازه روی نوجوان امروز بگشاید و او را به تماشای افق‌های متفاوتی ببرد. از این رو سروده‌های امین‌پور نه تنها برای نوجوانان که برای مخاطب بزرگسال هم خواندنی است. مجموعه ۱۵ شعر برای نوجوانان که شرح تجارب فردی است یا در مورد موضوعاتی است که بر جامعه وسیع‌تری تأثیر می‌گذارد. این کتاب در سال ۷۵ منتشر شد...

شعر و کودکی

نکته کلیدی در کتاب این است که آیا شعر نوعی بازگشت به کودکی است؟ قیصر این پرسش را در حالی طرح می‌کند که باور دارد ارائه تعریفی واحد و کامل از شعر که همگان آن را بپذیرند، میسر نیست: «اگرچه می‌دانیم شعر روحی است سرکش و وحشی که به سادگی تن به بوته تنگ آزمایش نمی‌دهد... قصد ما در اینجا پرداختن به نظریه‌ها یا نظریه‌پردازی درباره شعر و هنر نیست، بلکه تنها می‌خواهیم بدانیم آیا می‌توانیم از دستاوردهای روشنگرانه روان‌شناسی، پرتویی بر محدوده نامحدود ذهن شاعر بیفکنیم؟»

جدا از قطعاتی است که خود او در زمان حیاتش با همکاری آهنگسازان و خوانندگان، و در مقام ترانه‌سرا منتشر کرده است.

شاید یکی از مهم‌ترین آثاری که در آن از اشعار «قیصر» استفاده شده، آلبوم «نیلوفرانه» باشد. این آلبوم به آهنگسازی عباس خوشدل با تک‌نوازی جلال ذوالفنون و خوانندگی علیرضا افتخاری، یکی از موفق‌ترین آلبوم‌های موسیقی سنتی ایران است که تمامی اشعار آن از قیصر امین‌پور بود. از بعضی قطعات این آلبوم که تیراژ آن تا امروز از مرز ۱۵ میلیون نسخه گذشته، در فیلم «لیلا»ی داریوش مهرجویی هم استفاده شده است.

از جمله خوانندگان دیگری که تا امروز آثاری از قیصر امین‌پور را اجرا کرده‌اند می‌توان به عبدالحسین مختاباد، محمد اصفهانی، حسام‌الدین سراج، علیرضا قربانی، محمد معتمدی و... اشاره کرد.

از قیصر چه بخوانیم؟

از هر چه بگذریم سخن دوست خوش‌تر است. هنوز که هنوز است آنهایی که حقیقتاً دوستدار قیصر و اشعار او هستند، ردپای این شاعر لطیف‌طبع و نازک‌خیال را در کتاب‌هایش می‌جویند. بنابراین این روزها که ایام نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران است، بهترین فرصت است که از همین مجال اندک استفاده و کتاب‌هایی از قیصر را معرفی کنیم.

قیصر مثل خیلی شاعرهای دیگر، یک مجموعه کامل اشعار دارد که تمامی دفترهای شعری او به تفکیک در آن گنجانده شده است. این مجموعه را انتشارات مروارید منتشر کرده است. برای آنهایی که می‌خواهند بهترین شعرهای قیصر را - و نه تمام شعرهایش را - بخوانند، همین انتشارات یک کتاب دیگر با عنوان گزینۀ اشعار قیصر امین‌پور به چاپ رسانده که آن نیز خواندنی و قابل استفاده و لذت‌بردن است:

این روزها که می‌گذرد، هر روز

احساس می‌کنم که کسی در باد

فریاد می‌زند

احساس می‌کنم که مرا

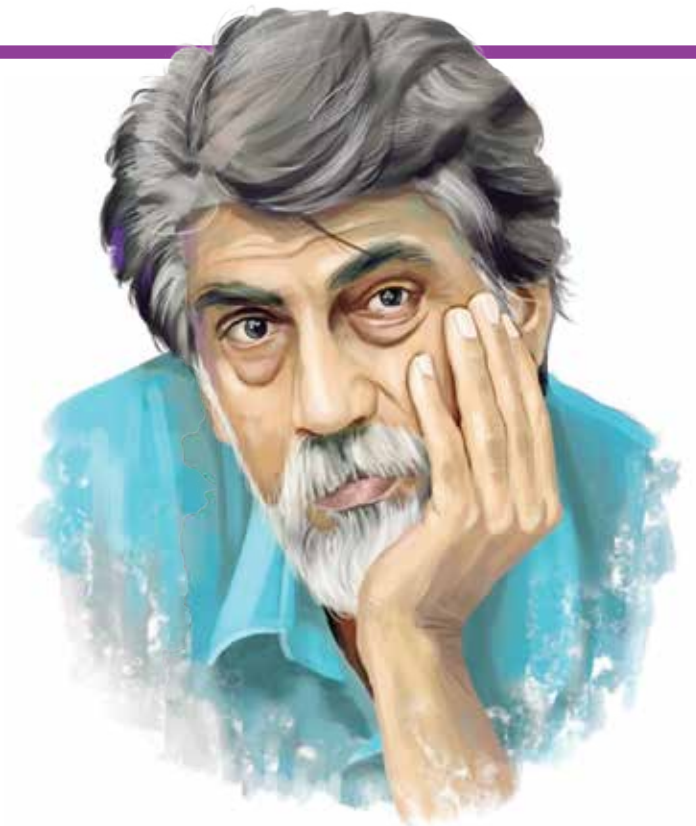
از عمق جاده‌های مه‌آلود

یک آشنای دور صدا می‌زند...

از شعرها که بگذریم، قیصر کتاب‌های دیگری نیز دارد که احتمالاً به اندازه شعرهایش شناخته شده نباشد. یکی از این کتاب‌ها، همان پایان‌نامه مقطع دکترای اوست که پیش‌تر به آن اشاره کردیم. کتاب «سنت و نوآوری در شعر معاصر» که از بهترین منابع برای آشنایی با شعر امروز، برای علاقه‌مندان شعر، دانشجویان ادبیات و شاعران جوان است.

کتاب دیگر مجموعه‌ای است به نام «شعر و کودکی» که در آن، مولف پس از مقایسه همانندی‌های تفکر کودک و تخیل شاعر، همراه با نمونه‌هایی از شعر سنتی و معاصر ایران به بررسی چرایی و چگونگی مفهوم بازگشت به کودکی می‌پردازد.

یک کتاب کمتر دیده‌شده دیگر هم از قیصر در بازار کتاب وجود دارد که این‌بار را نثر «کتاب‌آبی» به مدیریت زیبا اشراقی، همسر قیصر امین‌پور منتشر کرده است. این کتاب که «گفت‌وگوهای بی‌گفت‌وگو» نام دارد، شامل پنج نامه بسیار خواندنی خطاب به خواهر نایینا و ناشنوا و یازده یادداشت دیگر از قیصر است.

حوزه به راه می‌افتد که نه تنها شاعران که بسیاری از هنرمندان انقلابی آن دوران آنجا را پاتوق رسمی خود می‌کنند.

حسین اسرافیلی از جمله پای ثابت‌های پنج‌شنبه‌های حوزه در دهه شصت در این باره در جایی گفته است: «آن اوایل چون تعداد بچه‌ها کم بود، قصه‌نویس‌ها هم می‌آمدند شعر می‌خواندند. مثلاً فرج‌الله سلحشور و وحید امیری قرآن خوان ما بودند. بعد که سلحشور به قسمت تئاتر رفت، وحید امیری و ساعد باقری قرآن می‌خواندند و یا کاظم چلیپا و حسین خسروجردی که گرافست بودند هم می‌آمدند و در جلسات شعر حضور پیدا می‌کردند یا ما هم به جلسات قصه می‌رفتیم؛ یا حسام‌الدین سراج می‌آمد و برای اینکه حالی به ما بدهد، سه‌تار یا تار می‌آورد می‌زد و برای ما می‌خواند.»

البته این جو صمیمانه دیری نمی‌پاید و در سال ۱۳۶۶ قیصر از حوزه اخراج می‌شود. این روایت خود قیصر از ماجراست: «به اصطلاح طوری شد که کم‌کم داشتند در اینکه چه کاری ساخته بشود یا چه کاری ساخته نشود، چه شعری گفته شود، چه شعری گفته نشود، این داستان چرا چاپ شد، این یکی فیلم چرا این‌طور بود، دخالت می‌کردند و همین باعث اصطکاک‌هایی شد که در سال ۶۶ ما که حدوداً ۱۳ نفر بودیم، از آنجا انشعاب کردیم. بیانیه‌هایی در روزنامه‌ها در دفاع از ما نوشتند، ولی خب به جایی نرسید و در واقع ما ۱۳ نفر را اخراج کردند و بعد گروهی از ما رفتیم مجله سروش نوجوان را راه انداختیم.»

قیصر و ترانه‌سرایی

افزون بر حضور جدی در عرصه آکادمیک و کلاسیک ادبی و سرایش و انتشار شعرهای کلاسیک و نو، قیصر در حوزه ترانه و موسیقی نیز فعالیت‌های مهمی انجام داده است. کارنامه ترانه‌سرایی قیصر و حضور فعال او در موسیقی تنها هشت سال عمر دارد، اما این هشت سال پر است از قطعاتی که مثل شعرهای کتاب درسی که پیش‌تر به آن اشاره کردیم، در حافظه جمعی ما جایی کتمان‌ناپذیر را به خود اختصاص داده است. البته باید بدانیم که بسیاری از اهالی موسیقی از دوران خود قیصر تا همین امروز، غزل‌ها و نیمایی‌های قیصر را با موسیقی اجرا کرده‌اند اما این آثار

شاعران مذهبی و همگام با نظام، تعهد دینی و التزام انقلابی را ضروری‌ترین خصلت هنر و هنرمند می‌دانستند و فراتر از این قلمرو، چندان رسالتی برای خود و هنرشان قایل نبودند